

УДК 371.2:78.07

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-1475-8368>

DOI:<https://doi.org/10.37627/2311-9489-27-2025-1.88-102>

ДІЯЛЬНІСТЬ КИЇВСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ-ДЕСЯТИРІЧКИ ІМ. М. ЛИСЕНКА 1950–1960-Х РОКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ФОРТЕПІАННОГО МИСТЕЦТВА

Зубай

Юрій Миколайович

доктор філософії, викладач
предметної комісії викладачів
загального фортепіано,
Київська муніципальна академія
музики ім. Р.М. Глієра,
м. Київ
yuriyzubay@gmail.com

Yurii Zubai

Doctor of Philosophy,
lecturer of the Subject Commission
of general piano teachers,
R. Glier Kyiv Municipal Academy
of Music, Kyiv
yuriyzubay@gmail.com

Анотація. Розглянуто діяльність одного з провідних музичних навчальних закладів України — Київської музичної школи-десятирічки ім. М. Лисенка в аспекті розвитку національного фортепіанного мистецтва та зосереджено увагу на періоді 1950–1960-х років. Уперше введено в науковий обіг низку архівних документів міського архіву міста Києва, Центрального державного архіву-музею літератури та мистецтв, архіву Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Окреслено конкретні приклади взаємозв'язків діяльності школи-десятирічки з іншими музичними навчальними закладами та установами того періоду. Віднайдено маловідомі факти творчої біографії окремих піаністів-педагогів школи-десятирічки. У ході дослідження використано такі методи: джерелознавчий, комплексний історичний, культурологічний. Практичне значення отриманих результатів є у можливості використання матеріалів цієї статті в курсі українського фортепіанного мистецтва та розширенні наукових робок, присвячених історії Київського державного музичного ліцею ім. М. Лисенка.

Ключові слова: музична освіта, українське фортепіанне мистецтво, Київська фортепіанна школа.

Постановка проблеми. Українське фортепіанне мистецтво протягом ХХ століття пройшло значний трансформаційний розвиток. Його багатопланову історію творили перш за все митці, чия виконавська, педагогічна, композиторська діяльність залишилася своєрідною «сторінкою» в історії національного фортепіанного мистецтва. Особливими центрами професійного зросту, а згодом і місцем реалізації педагогічних талантів знаних музикантів ставали музичні навчальні заклади. І серед інституцій такого типу особливе місце займає Київський державний музичний ліцей (назва під час створення 1934 року — Київська музична школа-десятирічка, з 1961 — Київська середня спеціальна музична школа, з 2021 року — Київський державний музичний ліцей).

Мета статті — описати діяльність Київської музичної школи-десятирічки 1950–1960-х років у контексті розвитку українського фортепіанного мистецтва. Протягом всієї історії навчального закладу фортепіанне мистецтво нерозрив-

но пов'язане з діяльністю цієї інституції: значну частку контингенту учнів становили саме піаністи (чимало з яких в подальшому стали провідними українськими виконавцями, педагогами, композиторами), вихованці інших спеціальностей, також вивчали фортепіанне мистецтво в провідних педагогів-піаністів свого періоду, а в історії закладу залишили свій слід багато талановитих постатей, котрі займають чільне місце в розвитку українського фортепіанного мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Найбільш масштабною та репрезентативною серед нинішніх праць, у якій опосередковано розглядається значення закладу в розвитку українського фортепіанного мистецтва, є збірка праць з 10 випусків — «Дослідження. Досвід. Спогади» (Шерстюк, 1999–2014). У ній представлено спогади про окремих знакових педагогів-піаністів школи. Серед них праці про Є. Сливака, В. Воробйова, Є. Фрейкін, Д. Юделевича, Ю. Будницьку, І. Рябова, Б. Архімовича. Іншою важливою працею є колективна монографія «Київська фортепіанна школа. Імена та часи»¹ (Київська фортепіанна школа, 2013). У цій праці представлені спогади переважно про викладачів-піаністів Київської консерваторії, котрі працювали у вузі, але так як історія фортепіанного відділу школи-десятирічки нерозривно пов'язана з консерваторією (зокрема низка педагогів або паралельно викладали в обох закладах, або свого часу до працевлаштування в консерваторію починали свій педагогічний шлях у школі-десятирічці), ми безумовно можемо вважати цю працю важливим джерелом для комплексного охоплення цілісних уявлень про діяльність окремих представників закладу. У монографії представлено статті про діяльність таких педагогів школи: Є. Сливак, Б. Мілич, В. Топілін, О. Холодна, В. Воробйов, Д. Юделевич, І. Рябов, Н. Вітте, Б. Архімович, Л. Вайнтрауб, Т. Кравченко, В. Барбер. Серед масштабних праць також варто виділити книгу Н. Найдич «Статті. Спогади», у якій авторка систематизувала педагогічний досвід викладачів, котрі вплинули на її становлення, серед яких Є. Фрейкін (Найдич, 2021, с. 138–148). У колективній монографії, присвяченій В. Топіліну — «Canto sospeso. Перервана пісня» (Пінчук, 2018), хоча і переважна більшість статей описує його діяльність у вищих навчальних закладах або Харківській музичній десятирічці, але стаття В. Піковського присвячена педагогіці

В. Топіліна саме в Київській десятирічці. З відносно нещодавніх праць привертає до себе увагу монографія Т. Омельченко «Милич Борис Овсійович. Фортепіанна педагогіка» (Омельченко, 2024), одним із рецензентів якої став педагог-піаніст, багаторічний завуч школи-десятирічки — Віктор Єрмаков. У цій праці авторка не лише робить ґрунтовний огляд методичних напрацювань Б. Мілича, але й підсумовує його значення в українську фортепіанну педагогіку:

«Борис Мілич майже пів століття (1930-ті — 1980-ті рр.) був флагманом фортепіанної педагогіки та методики в Україні: виступав як лектор та організатор щорічних всеукраїнських педагогічних читань і семінарів з підвищення кваліфікації педагогів-піаністів, читав курс методики викладання гри на фортепіано в Київській консерваторії і в музичному училищі, був автором всесоюзної програми з педагогічної практики фортепіанних факультетів вишів, став ініціатором створення школи-студії при Київській консерваторії. Ім'я Б. Мілича без перебільшення відоме кожному викладачеві фортепіано в дитячих музичних школах України» (Омельченко, 2024, с. 8).

У цьому огляді представлені найбільш масштабні праці, котрі в різноманітних аспектах висвітлюють діяльність окремих педагогів навчального закладу. Безумовно, варто згадати енциклопедичну замітку Н. Шурової про заклад (Шурова, 2012), у якій вона систематизувала найяскравіших випускників школи за їхнім музичним фахом. Важливе місце в цьому руслі (охоплення цілісних уявлень про заклад) займає праця С. Волкова (Волков, 2024), адже в ній простежується весь шлях інституалізації закладу з його процесуальними видозмінами та трансформаціями протягом 1930–1960 років. Наша стаття виступатиме своєрідним доповненням до названої вище роботи, адже в ній буде здійснена спроба прицільно реконструювати діяльність фортепіанних відділів школи 1950–1960-х років та оцінити їхнє значення в розвитку українського фортепіанного мистецтва, і саме це зумовлює *актуальність* статті.

Виклад матеріалу дослідження. Фортепіанну компоненту як важливу частину історії закладу 1950–1960-х років доцільно розглянути за

окремими основними блоками: основні творчі події відділів спеціального та загального фортепіано, взаємозв'язки школи з іншими інституціями в межах фортепіанного виконавства (зокрема з київською державною філармонією).

З протоколів засідання фортепіанного відділу² ми дізнаємось, що знаковою подією 1950–1951 навчального року стало засідання спілки радянських композиторів спільно з предметною комісією спеціального фортепіано школи-десятирічки, з ініціативи доцента Б. Мілича, на якому розглядалось питання оновлення українського радянського педагогічного фортепіанного репертуару. Лише в межах засідань предметної комісії спеціального фортепіано були представлені доповіді таких корифеїв українського музичного мистецтва: «Твори

Александров О.О., Холодна О. Г., Царевич І. С. У майбутньому всі вони, окрім викладання в школі, успішно продовжували викладацьку діяльність у Київській консерваторії (І. Царевич — на кафедрі камерного ансамблю, інші на кафедрі спеціального фортепіано). Зазначимо, що загалом для 1950-х років характерним є поповнення кадрового складу школи молодими педагогами, котрі водночас уже зарекомендували себе як чудові виконавці. Для прикладу наведемо порівняльну кадрову таблицю двох послідовних навчальних років, котра демонструє, що основний контингент школи складали молоді педагоги, але водночас штат включав педагогів з науковим ступенем або вченим званням, а загальна тенденція кадрового складу йшла до коригування штату на працівників винятково з вищою

Порівняльна кадрова таблиця двох послідовних навчальних років

	1954–1955 навч. рік	1955–1956 навч. рік
Загальна кількість педагогів музичного циклу	81	86
З них мають освіту:		
вищу	75	85
незакінчену вищу	4	1
середню	2	-
З них мають науковий ступінь/вчене звання:		
доцент	5	4
професор	3	4
кандидат наук	3	3
З них мають стаж:		
до 5 років	28	38
5–10 років	22	12
10–25 років	23	24
Понад 25 років	8	12
Загальна кількість учнів	423	394
Кількість учнів-піаністів	200	209

для фортепіано українських та російських радянських композиторів — доповнення до програм (професор М. Гозенпуд, М. Карафінка) та «Завдання радянського педагога» (професор А. Янкелевич) (Державний архів міста Києва, 1944–1968).

У 1951–1952 навчальному році методична робота відділу також була плідною, свідченням чого є доповіді професора Г. Курковського «Школа радянського піанізму», професора І. Тамарова «Про нову фортепіанну літературу», з котрими музиканти ознайолювали колег на засіданнях відділу. Фортепіанний відділ школи поповнили Лисенко Р. О. (вихованка школи класу Б. Мілича),

освітою. Ці тенденції, безумовно, проєкціювались і на фортепіанний відділ, котрий складав основу учнівського та викладацького контингенту школи.

Серед знакових подій фортепіанного відділу 1954–1955 року стала участь учнів класу Д. Юделевича Алли Горенко і Євгена Ржанова (нині професора кафедри виконавських дисциплін №1 КМAM ім. Р. Глієра, заслуженого артиста УРСР) у відбірних прослуховуваннях для міжнародного фестивалю молоді та студентів у Варшаві. Також Світлана Ляшенко³ (клас Л. Калишевської), Наталія Криворучко (клас М. Карафінки) з успіхом виступали в державних концертах.

Ілюстрація 1. Афіша з особової справи М. Сільванського

Того ж навчального року вперше в історії школи була проведена методична конференція педагогів музичного циклу, котра тривала чотири дні під час зимових канікул: серед тем, висвітлених на ній, — спільна доповідь Є. Сливака, В. Гольфреда, Ю. Будницької «Про методику виховання навичок самостійної роботи з фаху»; «Робота з учнем над музичним твором» (Г. Пеккер, Б. Мілич, Д. Юделевич). Заключного дня відбувся концерт у формі показу нового педагогічного репертуару українських композиторів. Виконавцями були самі композитори, серед них: І. Беркович, М. Сільванський, О. Андреева, І. Шамо, М. Завалишина, Ю. Щуровський. Також слухачами конференції були запрошені педагоги дитячих музичних шкіл міста Києва.

1954–1955 навчального року в школі була створена комісія для розробки проекту програми зі спеціалізованого фортепіано для учнів теоретичного відділу під керівництвом М. Сільванського (у той навчальний рік у школі навчалася 14 учнів на теоретичному відділі)⁴. Власне сам М. Сільван-

ський, відомий український композитор, у той рік лише розпочав свою педагогічну роботу в школі, маючи вже майже десятилітній досвід роботи солістом у Харківській філармонії та незначний досвід викладацької діяльності в Харківській десятирічці (1952–1954) і Харківському музичному училищі (1947–1952). М. Сільванський уже впродовж першого року роботи проявив себе як блискучий музикант і педагог, тому на тогорічному звітному концерті школи у філармонії йому довірили грати сольо весь відділ (ілюстрація №1⁵). Викладацька діяльність М. Сільванського в школі хоча й стала яскравою сторінкою життя школи, але була недовою. Уже в 1955–1956 навчальному році він перейшов на основне місце роботи в Київську державну консерваторію викладачем на кафедрі загально-го фортепіано, пропрацювавши в школі ще два навчальні роки за сумісництвом. У подальшому М. Сільванський підтримував творчі контакти зі школою, зокрема учні школи часто брали участь у його авторських концертах, а син М. Сільван-

Ілюстрація 2. Перший республіканський семінар педагогів-піаністів середніх спеціальних навчальних закладів (Київ, 29 листопада 1958 року)

ського — піаніст Сергій Сільванський (пізніше викладач кафедри камерного ансамблю Київської консерваторії, нині — викладач фортепіано в м. Каліфорнія, США) навчався в школі в класах Є. Фрейкін та Л. Калишевської.

Протягом періоду 1950–1960-х років до викладацького штату школи входили й інші композитори, серед них педагоги, котрі плідно багато років працювали на теоретичному відділі — Ігор Хуторянський та Олена Андрєєва. Хоча в проколах теоретичного відділу цього періоду ми не знаходимо відомостей про існування класу композиції, але захоплення учнів цим напрямком творчості заохочувались. Свідченням цього є виступ учня Петра Соловкіна на звітному концерті школи в будинку письменників у 1960 році, де він виконував три власні Прелюдії, а його педагогом зазначалась викладачка теоретичного відділу, композитор — О. Андрєєва. Також відомо, що на одне з засідань фортепіанного відділу школи в 1959 році була запрошена композиторка Юдіф Рожавська, котра презентувала педагогам нові фортепіанні твори.

Першим значним кроком у обміні досвідом

педагогів-піаністів школи з іншими закладами такого типу став семінар педагогів-піаністів середніх навчальних закладів, проведений у листопаді 1958 року в Київській консерваторії (ілюстрація № 2⁶). У 1960-х подібні заходи отримали продовження вже в стінах школи-десятирічки. Зокрема, під час зимових канікул у 1961–1962 навчальному році відбувся семінар, організований предметною комісією спеціального фортепіано, у якому брали участь М. Карафінка з доповіддю «Виховання самостійного музичного мислення учня у роботі над твором», Л. Цвірко — «Використання принципів тяжіння» Є. Борисевич (Львів) — «Формування навиків самостійної роботи учнів в умовах музичної школи-інтернату».

На семінарі також виступали учні з інших десятирічок України, і після прослуховування усіх відбувалося обговорення їхніх виступів. Серед учасників були учень 9 класу Харківської десятирічки з прізвищем Айвазян, котрий грав Концерт № 1 для фортепіано з оркестром Ф. Ліста (викладач Р. Горовиць), учень 9 класу Одеської десятирічки — Євген Могилевський, виконував Кон-

Міністерство культури УРСР

Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського
(вул. К. Маркса, 1/3)

ордена Леніна

МАЛИЙ ЗАЛ

КОНЦЕРТИ

УЧНІВ ФОРТЕПІАННОГО ВІДДІЛУ КИЇВСЬКОЇ СЕРЕДНЬОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ ІМ. М. В. ЛИСЕНКА

<p style="text-align: center;">10 березня</p> <p>ДМИТРЕНКО Оля — II кл.</p> <p>КИРИЧЕВСЬКА Наталя — IV кл.</p> <p>ПІКОВСЬКИЙ Володя — IV кл.</p> <p>КРИВОРУЧКО Надя — VI кл.</p> <p>ФЛЕЙДЕР Юрій — VI кл.</p> <p>БОРУК Анастасія — VIII кл.</p> <p>ЧУМАК Інна — VIII кл.</p> <p>ШЕВЧЕНКО Наталя — IX кл.</p> <p>ЗАЛІВАДНИЙ Михайло — IX кл.</p> <p>СІЛЬВАНСЬКИЙ Сергій — X кл.</p> <p>КУХАРЕНКО Людмила — XI кл.</p>	<p style="text-align: center;">17 березня</p> <p>ШПИРНА Галя — I кл.</p> <p>КУРАНОВА Тая — III кл.</p> <p>МИХАЙЛЮК Валерій — IV кл.</p> <p>КРОП Марія — V кл.</p> <p>МАЗУРКЕВИЧ Костя — VI кл.</p> <p>ДОНСЬКА Олена — VII кл.</p> <p>НЕНЮК Світлана — VIII кл.</p> <p>ЯРАЛОВА Тетяна — IX кл.</p> <p>ШАМО Юрій — IX кл.</p> <p>ЛАЗАРЕНКО Людмила — IX кл.</p>
--	---

Початок о 19 год. **Вхід вільний**

Ілюстрація 3. Концерти учнів фортепіанного відділу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка

церт для фортепіано з оркестром № 1 Ф. Шопена, учень 5 класу Львівської десятирічки Володимир Дайч (викладач О. Ейдельман) грав Концерт № 1 для фортепіано з оркестром Л. Бетховена (в трьох частинах), а Київську десятирічку представляла учениця 8 класу — Наталя Дереновська (викладач Р. Лисенко) з Концертом № 1 для фортепіано з оркестром П. Чайковського.

Одним з факторів у цьому періоді, котрий сприяв творчому зросту вихованців фортепіанного відділу, стало проведення конкурсів лише серед учнів відділу. Зокрема, тільки в 1959–1960 навчальному році на фортепіанному відділі були проведені конкурси серед учнів 5–11 класів на краще виконання: поліфонічного твору Баха; класичної сонати; твору українського радянського композитора; концертів Й. Гайдна.

Безумовно, одне з головних завдань професійного музичного закладу — підготовка вихованця до концертних виступів. Така форма реалізації творчого потенціалу учнів, котра одночасно є спо-

собом показу на широкий загал педагогічної праці викладача, була з успіхом втілена не лише у звітних концертах відділів, але й у сольних концертах учнів, концертах класу окремих педагогів. Масштаби таких форм музикування можемо побачити на прикладі 1962–1963 навчального року. У цей навчальний рік відбулися сольні концерти на повних два відділення таких учнів-піаністів: Володимир Піковський (4 клас, викладач М. Фастовський), Людмила Різоль (10 клас, викладач Л. Калишевська), Микола Сук⁷ (11 клас, викладач Ю. Будницька), В'ячеслав Бойков⁸ (10 клас, викладач В. Топілін), Ольга Ліфоренко⁹ (10 клас, викладач А. Скоробагатова), Олександра Слободяник (11 клас, викладач Ю. Будницька), Аліна Козаченко¹⁰ (11 клас, викладач О. Островська). Сольні концерти на один відділ виконали: Інса Чумак (8 клас, викладач М. Карафінка), Ірина Тасіна (8 клас, викладач Ю. Будницька), Ольга Власенко (6 клас, викладач Н. Вітте), Ірина Остапенко (7 клас, викладач Н. Вітте). Також упродовж 1962–1963 навчального року

Таблиця 2. Концерти Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка

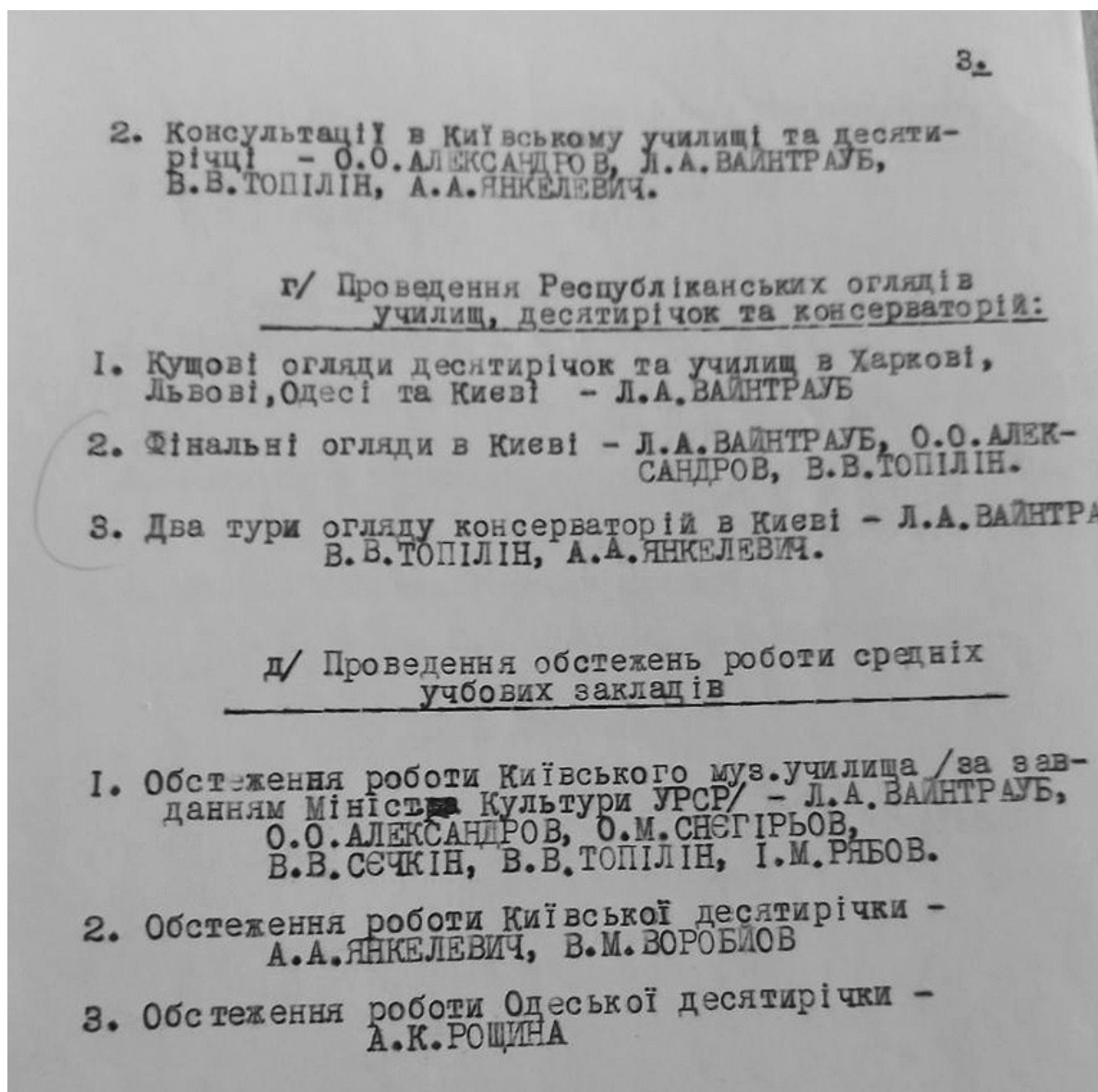
Місце	Великий зал школи	Колонний зал національної філармонії
Дата	16.04.1960	18.04.1960
Виконавці, клас, прізвище педагога	Галина Цекало, 7 кл. (Цвірко Л.Є). Шарова Людмила, 11 кл. (Суміна Н.В.)	Киричевська Наталія, 1 кл. (Маркевич Н.О.) Ляшенко Світлана, 7 кл. (Калішевська Л.В.) Босова Віоліна, 7 кл. (Будницька Ю.Л.) Дереновська Наталія, 7 кл. (Лисенко Р.О.) Лисенко Наталія, 10 кл. (Будницька Ю.Л.) Пісковська Людмила, 10 кл. (Холодна О.Г.) Лебедев Володимир, 11 кл. (Рябов І.М.)
Місце	Будинок вчених	Будинок письменників
Дата	Орієнтовно квітень 1960	
Виконавці, клас, прізвище педагога	Ненок Світлана, 5 кл. (Рябов І.М.) Різолі Людмила, 7 кл. (Калішевська Л.В.) Лісова Людмила, 7 кл. (Фрейкіна Є.В.) Криворотько Наталія, 10 кл. (Зубкова С.О.) Слободяник Олександра, 8 кл. (Будницька Ю.Л.) Семченко Євгеній, 8 кл. (Холодна О.Г.) Степаненко Михайло ¹¹ , 11 кл. (Калішевська Л.В.) Шарова Людмила, 11 кл. (Суміна Н.В.)	Риженко Наталія, 1 кл. (Богданова М.В.) Пучко Віталій, 2 кл. (Маркевич Н.О.) Криворучко Наталія, 7 кл. (Карафінка М.Н.) Поліщук Лариса, 11 кл. (Стояновська М.К.) Цекало Галина, 10 кл. (Цвірко Л.Є.)

відбулися концерти класів Д. Юделевича, Н. Вігте, О. Снегірєва. Педагоги-піаністи продемонстрували свою виконавську майстерність перед учнями, організувавши концерт з творів С. Рахманінова (до 90-річчя композитора), на якому виконавцями були Ю. Будницька, М. Богданова, Р. Лисенко, Н. Маркевич, О. Снегірєв, Д. Юделевич. Варто зауважити, що загальна політика відділу була спрямована на те, щоб дати можливість виступити на публіці якомога більшій кількості учнів, тому власне на звітному концерті відділу виступали переважно вже інші вихованці відділу, аніж ті, хто мав нагоду проявити себе на сольних концертах (ілюстрація № 3).

Як ще одне підтвердження такого принципу в роботі відділу можна навести той факт, що в 1959–1960 навчальному році школа провела чотири звітні концерти в різних закладах Києва (великий зал школи, колонний зал національної філармонії, Будинок вчених, Будинок письменників), і в кожному з цих концертів фортепіанний відділ представляли різні учні. У таблиці наведемо конкретні прізвища учнів та їхніх педагогів.

У віднайдених архівних документах фігуру-

ють факти, котрі демонструють тісну співпрацю фортепіанного відділу з кафедрою спеціального фортепіано Київської консерваторії, а саме обговорення випускного іспиту піаністів школи-десятирічки 1958 року в протоколі кафедри спеціального фортепіано консерваторії. Зі списку присутніх ми дізнаємось, що на тогорічному випускному іспиті учнів-піаністів були присутні такі викладачі консерваторії, як К. Михайлов, Є. Сливак, О. Александров, Л. Вайнтрауб, В. Воробйов. Зі складу викладачів школи були запрошені для обговорення випускного Н. Суміна, Н. Зубкова, М. Карафінка. Серед випускників — Лідія Рой (викладач Н. Зубкова), котра в майбутньому понад пів століття була викладачкою Київського музичного училища. У протоколах фортепіанного відділу 1958–1959 року фігурує факт запрошення професора Київської консерваторії К. Михайлова для прослуховування учнів-піаністів школи, котрі отримали з фаху оцінку «3» задля рекомендацій щодо їхнього подальшого навчання в цьому навчальному закладі. Зі статті Т. Рошиної (Рошина, 2013, с. 285) дізнаємось, що з ініціативи Л. Вайнтрауба вперше в 1964 році Ки-

Ілюстрація 4. Звіт кафедри спеціального фортепіано Київської консерваторії за 1963–1964 рік

ївською консерваторією був проведений конкурс для випускників-піаністів музичних десятирічок, переможці якого зараховувались без вступних іспитів на навчання до консерваторії. Серед тогорічних випускників Київської школи-десятирічки без вступних іспитів був прийнятий В'ячеслав Бойков.

Окремою сторінкою творчого життя фортепіанного відділу були взаємозв'язки з діяльністю Національної філармонії України. У період 1950–1960-х років зі штату викладачів фортепіанного відділу її солістами були І. Рябов, Ю. Будницька та Д. Юделевич. Завдяки матеріалам діяльності

філармонії 1960-х років, котрі знаходяться в Центральному державному архіві музеї літератури та мистецтва ми знаходимо факти участі в заходах філармонії не лише вище згаданих педагогів-піаністів, але й учнів-піаністів. Водночас, під час аналізу програм концертів, організованих філармонією протягом 1960–1965 років, не було знайдено жодного студента музичного училища, а вихованці школи-десятирічки періодично в програмах заходів зустрічались. Серед учнів-піаністів у цих програмах є виступ учениці 9 класу Наталі Дереновської, лауреата VIII Всесвітнього фестивалю молоді та

Таблиця 3. Порівняльна кількісна таблиця сольних виступів у заходах Національної філармонії викладачів-піаністів школи

	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Ю. Будницька	10	15	4	7	2	-
Д. Юделевич	10	5	4	7	5	2
Р. Лисенко	1	3	1	-	-	2
І. Рябов	-	1	1	1	¹⁶	-
О. Снегірьов	-	1	2	-	-	-
Ж. Пекарська ¹⁷	-	-	1	-	-	-

студентів на концерті, присвяченому М. Лисенку (1962 рік); на іншому філармонійному заході, теж приуроченому М. Лисенку, учениця 9 класу Леся Олійник (нині кандидатка мистецтвознавства, заслужена діячка мистецтв України) виконала його Рапсодію №2¹³ (1962), а Наталія Толпиго (нині заслужена артистка України, доцентка Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського),

будучи в 1965 році ученицею 4 класу, мала нагоду виступити в колонному залі Національної філармонії у супроводі державного симфонічного оркестру з Концертом для фортепіано з оркестром М. Сільванського та того ж року в супроводі цього ж оркестру в Першотравневому саду з Концертом № 2 Л. Бетховена.

Виконавська діяльність в межах філармонії

Ілюстрація № 5. Лев Вайнтрауб та учениці школи-десятирічки (в майбутньому її викладачки)

Ю. Будницької та Д. Юделевича протягом першої половини 1960-х років була насиченою, хоча вони майже не виступали з сольними концертами та не брали участі в гастролях (серед піаністів штату філармонії в цей період сольні концерти та гастролі давали В. Сечкін та Р. Гіндін¹⁴), але їх часто запрошували на збірні концерти музикантів філармонії, котрі проходили поза межами філармонії, що виконували переважно просвітницьку функцію, серед яких лекції-концерти «Як слухати і розуміти музику», «Музичні жанри та форми», «Природа музики» та інші. Цікаво, що педагогічна діяльність з дітьми мала свій вплив і на той репертуар, котрий у цей період Д. Юделевич та Ю. Будницька виконували в межах цих заходів. Часто в програмах цих піаністів були твори так званого «навчального» репертуару, а саме Інвенції Й.С. Баха, «Дитячий альбом» П. Чайковського, «Дитячі п'єси» В. Косенка. Для чіткого окреслення значення названих піаністів у діяльності Київської філармонії 1960–1965 років наведемо порівняльну кількісну таблицю¹⁵ сольних виступів у заходах Національної філармонії викладачів-піаністів школи.

Зазначимо, що й педагоги інших відділів брали участь у заходах, організованих філармонією, зокрема, починаючи з 1962 року неодноразово лектором на філармонійних концертах була тогочасна викладачка теоретичних дисциплін школи — Галина Фількевич (нині кандидатка мистецтвознавства, професорка Київського інституту театру кіно та телебачення ім. І. Карпенка-Карого).

Опис «фортепіанної» компоненти в діяльності школи 1950–1960-х років був би неповним без урахування діяльності відділу загального фортепіано. Цей напрям музичної педагогіки виконує особливу функцію — виховання всебічно ерудованого музиканта засобами фортепіанного мистецтва. Зауважимо також той факт, що учні окремих спеціальностей, котрі опановували фортепіано саме в педагогів цього відділу в подальшому, вступаючи в консерваторію на спеціальності «хорове диригування», «оперно-симфонічне диригування», «композиція» мали на вступних іспитах продемонструвати високий рівень володіння грою на фортепіано.

У 1950-ті роки до відділу прийшли молоді педагоги, котрі в майбутньому стали «корифеями» відділу, пропрацювавши в ньому понад пів століття — Маргарита Богданова (пізніше багаторічний

завідувач відділу) та Ірина Скворцова (в 1950–1960 поєднувала діяльність у відділі з концертмейстерською роботою в класі домри), у 1960-ті — Олена Перцук. Окремі педагоги в 1960-ті лише розпочинали діяльність у цьому відділі, а потім успішно реалізувались у інших відділах школи — Ніна Найдич, Алла Борщагівська.

Відділ загального фортепіано перебував у тісній співпраці з відділом спеціального фортепіано, свідченням чого є окремі зафіксовані факти в протоколах засідань відділу загального фортепіано, серед яких: представлення доповіді «Інвенції Й.С. Баха в різних редакціях» М. Стояновською, показ нових авторських творів М. Сільванським (1954 рік), доповідь Ю. Будницької «Принципи педалізації», М. Карафінки «Актуальні проблеми радянської педагогіки» (1967), відкритий урок В. Топіліна для викладачів відділу (1969) та його доповіді для викладачів відділу «Робота над творами Й.С. Баха», доповіді Г. Курковського «Різноманітні стилі у виконанні Ф. Шопена» (1968). Звітні концерти учнів відділу систематично проводилися з 1955 року, в окремих роках практикувалася така форма обміну досвідом між викладачами відділу, як виконання педагогічного репертуару на семінарах, у 1969 був організований концерт педагогів відділу.

Висновки. Діяльність Київської музичної школи-десятирічки 1950–1960-років відіграла суттєву роль не лише в тогочасному, але й у подальшому розвитку українського фортепіанного мистецтва. Заклад об'єднав непересічних постатей українського фортепіанного мистецтва, у якому вони проявили свої педагогічні здібності в роботі з високообдарованими учнями, а ці учні, увібравши та систематизувавши закладені в них вміння, стали продовжувачами «фортепіанного родоводу» своїх викладачів, підтверджуючи високий професійний статус закладу у своєму подальшому творчому житті. Паралельно з цим діяльність закладу була тісно пов'язана з іншими музичними інституціями, і дана співпраця дала лише позитивні стимули для творчої реалізації учнів та вихованців школи. Водночас дана проблематика, а саме діяльність Київської музичної школи-десятирічки, завдяки своїй багатій історії залишає по собі ще велике дослідницьке поле у інших виконавських напрямках та інших часових координатах.

Примітки:

- ¹ Біля десятка статей із серії збірок «Досвід. Дослідження. Спогади» були продубльовані в колективній монографії «Київська фортепіанна школа. Імена та часи».
- ² У той час відділи школи називались «предметними комісіями».
- ³ Нині доценти кафедри загального та спеціалізованого фортепіано Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського.
- ⁴ У звіті школи за 1954–1955 навчальний рік зазначалось, що предмет «спеціалізоване фортепіано» в учнів теоретичного відділу викладали троє педагогів — М. Сільванський, М. Стояновська, та Т. Владимиров. Останній не брав участі у розробці проекту програм. Також зауважимо, що в протоколах предметної комісії загального фортепіано 1950–1960-х років учні теоретичного відділу не фігурували, тому, ймовірно, фортепіано в них викладали викладачі відділу спеціального фортепіано.
- ⁵ Афіша знаходиться в Центральному державному архіві-музеї літератури та мистецтв в особовій справі М. Сільванського.
- ⁶ Перший республіканський семінар педагогів-піаністів середніх спеціальних навчальних закладів (Київ, 29 листопада 1958 року). На зображеному фото двоє педагогів Київської музичної школи-десятирічки — Б. Мілич (третій з права у першому ряду) та І. Рябов — перший зліва у другому ряду. Фото знаходиться в архіві Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського.
- ⁷ Микола Сук — заслужений артист УРСР, лауреат міжнародного конкурсу Ліста-Бартока.
- ⁸ В'ячеслав Бойков (1947–2012) — заслужений діяч мистецтв України.
- ⁹ Ольга Ліфоренко — нині професор кафедри спеціального фортепіано №2 Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.
- ¹⁰ Аліна Козаченко — нині доцент кафедри концертмейстерства Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.
- ¹¹ Степаненко Михайло (1942–2019) — український композитор, піаніст, педагог. З 1996 по 2018 роки завідувач кафедри спеціального фортепіано №1 Національної музичної академії.
- ¹² Зі звіту кафедри спеціального фортепіано Київської консерваторії за 1963–1964 рік. У пункті «г» згадка про курс випускників музичних десятирічок.
- ¹³ Пізніше, у 1965 році, Леся Олійник, будучи студенткою I курсу Київської державної консерваторії, також виконувала Рапсодію №2 М. Лисенка в колонному залі Національної філармонії на фортепіанному концерті присвяченому М. Лисенку.
- ¹⁴ Роман Гіндін (1924–2019) — понад пів століття був солістом Національної філармонії України, у довоєнний період закінчив Київську музичну школу-десятирічку.
- ¹⁵ Дані з опрацьованих програм концертної культурно-просвітницької діяльності Національної філармонії України 1960–1965 років.
- ¹⁶ 18.11.1964 І. Рябов виступав у колонному залі Національної філармонії в дуеті з В. Червовим. Вони виконували Сонату Е.Гріга для віолончелі та фортепіано.
- ¹⁷ Жанна Пекарська – викладачка відділу загального фортепіано.
- ¹⁸ На фото учениці школи-десятирічки (в майбутньому її викладачки) — Марина Богданова (перша зліва), Наталія Вітте — третя, четверта — Наталія Маркевич. За роялем — Лев Вайнтрауб (1948 рік). Фото з особового фонду Олени Андрєєвої (ЦДАМЛіМ).

Література:

- Волков, С.М. (2024). Від приватної школи до державного ліцею: реконструкція етапів інституалізації КДМЛ ім. Миколи Лисенка (до 90-річчя заснування). Частина перша. *Культурологічна думка*. № 26. С. 96–107. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-26-2024-2.96-107>
- Державний архів міста Києва. Ф. 810. (29.08.1963 – 12.02.1964). Опис 3. Проколи засідань кафедри спеціального фортепіано Київської державної консерваторії за 1963–1964 навчальний рік. 47 с.

- Державний архів міста Києва. Ф. Р-1506. Опис 1. (No date). Київська спеціальна середня музична школа-інтернат ім. М. Лисенка Міністерства культури УРСР 1944—1968 рр. Справи № 19–228.
- Зубай, Ю. М. (No date). Особисті інтерв'ю з Валентиною Зухіною (10.10.2023), Олексієм Полянським (15.10.2023), заслуженим артистом України Володимиром Тюріним (24.03.2025). Приватний архів автора.
- Найдич, Н. (2021). Спогади. Статті. Київ: АДЕФ-Україна. 360 с.
- Омельченко Т. А., & Милич Б.О. (2024). Фортепіанна педагогіка. Теоретичні основи курсу методики навчання гри на фортепіано. *Вибрані методичні праці. Навчальний посібник*. Київ–Ніжин: Видавець Лисенко М.М. 400 с.
- Пінчук, О. Г. (2018). *Santo sospeso*. Перервана пісня: книга про В. В. Топіліна: монографія. Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків: Естет Принт. 456 с.
- Рощина, Т. О. (2013). Київська фортепіанна школа. Імена та часи: монографія. Т. О. Рощина, О. В. Ринденко (автори-упорядники); О. В. Сахарова, О. Є. Степанюк (ред.). Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського. 630 с.
- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва. Ф. 723 №1. (No date). Андрєєва Олена Федорівна.
- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва. Ф. 915 Опис 1. (No date). Київська державна філармонія. Програми концертної і культурно-просвітницької діяльності справи №15-26 (1960 рік), №41-52 (1961 рік), №70-81 (1962 рік), №99-110 (1963 рік), №132-143 (1964 рік), №165-178 (1965 рік).
- Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва. Ф. 968 Опис 1. (No date). Сільванський Микола Йосипович. Матеріали педагогічної діяльності №100 (афіша звітного концерту Київської музичної школи-десятирічки).
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (1999). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 1. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2001). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 2. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2002). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 3. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2003). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 4. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2004). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 5. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2005). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 6. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2007). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 7. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2009). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 8. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2012). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 9. Київ.
- Шерстюк, В. П. (Ред.). (2014). Дослідження. Досвід. Спогади: збірник наукових і науково-методичних праць колективу Київської середньої спеціальної музичної школи ім. М. В. Лисенка і Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Випуск 10. Київ. ISBN 978-966-11-0481-4

Шурова, Н. С. (2012). Київська середня спеціалізована музична школа-інтернат ім. М. Лисенка. *Енциклопедія Сучасної України*. Редколегія: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України.

References:

- Central State Archive-Museum of Literature and Art. F. 723 №1. (No date). Andreeva Olena Fedorivna. (in Ukrainian)
- Central State Archive-Museum of Literature and Art. F. 915. (No date). Description 1. Kyiv State Philharmonic Society. Programs of concert and cultural and educational activities of cases No. 15-26 (1960), No. 41-52 (1961), No. 70-81 (1962), No. 99-110 (1963), No. 132-143 (1964), No. 165-178 (1965). (in Ukrainian)
- Central State Archive-Museum of Literature and Art. F. 968. (No date). Description 1. Silvansky Nikolay Iosifovich. Materials of pedagogical activity No. 100 (poster of the reporting concert of the Kyiv ten-year Music School). (in Ukrainian)
- Naidych, N. (2021). Spohady. Statti [Memories. Articles]. Kyiv: ADEF-Ukraina. 360 p. (in Ukrainian)
- Omelchenko, T. A., & Mylych, B. O. (2024). Fortepianna pedahohika. Teoretychni osnovy kursu metodyky navchannia hry na fortepiano [Piano pedagogy. Theoretical foundations of the course methods of teaching piano playing. Selected methodological works. Training manual]. *Iybrani metodychni pratsi. Navchalnyi posibnyk*. Kyiv–Nizhyn: Vydavets Lysenko M.M. 400 p. (in Ukrainian)
- Pinchuk, O. H. (2018). Canto sospeso. Perervana pisnia: Knyha pro V. V. Topilina: monohrafiia [Canto sospeso. Interrupted song: a book about V. V. Topilin: monograph]. Kharkivskiy natsionalnyi universytet mystetstv im. I. P. Kotliarevskoho. Kharkiv: Estet Print. 456 p. (in Ukrainian)
- Roshchyna, T. O. (2013). Kyivska fortepianna shkola. Imena ta chasy: monohrafiia [Kyiv piano school. Names and Times: monograph]. T. O. Roshchyna, O. V. Ryndenko (writers); O. V. Sakharova, O. Ye. Stepaniuk (Eds.). Kyiv: NMAU im. P. I. Chaikovskoho. 630 p. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (1999). Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho. [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 1. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2001). Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 2. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2002). Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 3. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2003). Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 4. Kyiv. (in Ukrainian)

- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2004). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 5. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2005). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 6. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2007). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 7. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2009). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 8. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2012). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 9. Kyiv. (in Ukrainian)
- Sherstiuk, V. P. (Ed.). (2014). *Doslidzhennia. Dosvid. Spohady: zbirnyk naukovykh i naukovo-metodychnykh prats kolektyvu Kyivskoi serednoi spetsialnoi muzychnoi shkoly im. M. V. Lysenka i Natsionalnoi muzychnoi akademii im. P. I. Chaikovskoho* [Research. Experience. Memoirs: a collection of scientific and methodological works of the collective of the Kyiv secondary special music school named after M. V. Lysenko and the National Music Academy named after P. I. Tchaikovsky]. Issue 10. Kyiv. ISBN 978-966-11-0481-4 (in Ukrainian)
- Shurova, N. S. (2012). *Kyivska serednia spetsializovana muzychna shkola-internat im. M. Lysenka* [Kyiv secondary specialized music boarding school named after N. Lysenko]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskiy, M. H. Zhelezniak [ta in.] (Ed.); NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzen NAN Ukrainy. (in Ukrainian)
- State Archive of the city of Kyiv. F. 810. (29.08.1963 – 12.02.1964). Description 3. Punctures of meetings of the Department of special piano of the Kyiv State Conservatory for the 1963–1964 academic year. 47 p. (in Ukrainian)
- State Archive of the city of Kyiv F. R-1506. (No date). Description 1. Kyiv special secondary music boarding school named after M. Lysenko of the Ministry of culture of the Ukrainian SSR 1944–1968. Cases No. 19–228. (in Ukrainian).
- Volkov, S.M. (2024). *Vid pryvatnoi shkoly do derzhavnogo litseiu: rekonstruktsiia etapiv instytualizatsii KDML im. Mykoly Lysenka (do 90-richchia zasnuvannia). Chastyna persha* [From a Private School to a State Lyceum: Reconstruction of the Stages of Institutionalization of the Mykola Lysenko Kyiv State Music Lyceum (on the occasion of the 90th anniversary of its foundation). Part One]. *Kulturolohichna dumka*. № 26. P. 96–107. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-26-2024-2.96-107> (in Ukrainian)
- Zubai, Yu. (No date). Personal Interviews with Valentyna Zukhina (10.10.2023), Oleksii Polianskyi (15.10.2023), Honored Artist of Ukraine Volodymyr Tiurin (24.03.2025). Private archive of the author. (in Ukrainian)

Yurii Zubai

Activities of the Kyiv ten-year Music School named by M. Lysenko of the 1950s and 1960s in the context of the development of Ukrainian piano art

Abstract. The main aim of the article is to describe the activities of the Kyiv ten-year Music School named after M. Lysenko in the 1950s and 1960s in the context of the Ukrainian piano art development. This work accurately reconstructs the activities of the piano departments of the school in the 1950s and 1960s. It assesses their importance in the development of Ukrainian piano art, and this is what determines the relevance of the article.

The novelty of this article is that for the first time, a number of documents from the Kyiv city archive and the Central State Archives of Museum of Literature and Arts, the archive of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music were put into scientific circulation.

The following methods were used during the study: source studies, complex historical studies, and cultural studies.

Conclusions. The activity of the Kyiv ten-year Music School of the 1950s and 1960s played a significant role not only in that period but also in the further development of Ukrainian piano art. The institution united outstanding figures of Ukrainian piano art, in which they showed their pedagogical abilities in working with highly gifted students, and these students, having absorbed and systematized their skills, became the successors of their teachers, confirming the high professional status of the institution in their future creative life. *The practical significance of the results obtained* lies in the possibility of using the materials of this article in the courses of Ukrainian piano art, and expanding scientific achievements devoted to the history of Kyiv State Music Lyceum named after M. Lysenko.

Keywords: music education, Ukrainian piano art, Kyiv piano school.